

Wstęp

W historii ludzkości poznanie rzeczywistości było kluczem do przetrwania i ulepszania życia. Wielu ważnych odkrywców nie znamy. Mamy tylko pozostawione przez nich ślady. Obecny świat jest opisany głównie dwoma rodzajami wiedzy. Są to: wiedza naukowa i "wiedza" religijna. Opiszę i porównam obydwie.

Wiedza naukowa

Mamy cztery narzędzia do poznania prawdy naukowej: obserwacje, eksperyment, symulacje i teorie. Często nowe odkrycia zaczynają się obserwacją po której powstaje teoretyczna hipoteza. Następnymi krokami są uogólnienie zwane teoria i eksperymentalne sprawdzenie teorii. Ten proces naukowy ma bardzo wymagające reguły. Każda proponowana hipoteza musi być wielokrotnie sprawdzona. Teoria upada lub jest modyfikowana jeśli są nawet nieliczne wyjątki nie zgadzające się z przewidzianym teorią rezultatem. Czasem hipoteza wyprzedza ścisły dowód. Na przykład teoria ewolucji wyprzedziła 100 lat genetykę która dowiodła prawdziwość hipotezy Darwina.

Naukowiec ma ograniczenia w zakresie tego, co może postulować. Ograniczeniem są prawa natury oraz udowodnione uprzednio fakty. W naukowych dokumentach i referatach nawet uznane autorytety muszą przedstawić dowody swoich tez. Znanego profesora obowiązują te same reguły publikacji wyników badań jak skromnego studenta. Nikt nie ma monopolu na prawdę. Warunkiem publikacji jest (peer review) ocena ekspertów.

"Wiedza" religijna

Głównym źródłem tej "wiedzy" jest cud objawienia. Jest to zdarzenie w którym uczestniczy jeden człowiek lub mała grupa oraz magiczna istota taka jak bóg lub anioł. Przykładem może

być przekazanie dekalogu Mojżeszowi lub Koranu przez archanioła Gabriela. Przekazanie Koranu było wielokrotne, ale Mahomet nigdy nie zabrał do groty świadka. Typowy cud objawienia zdarza się raz. Eksperymentalne powtórzenie objawienia nie jest możliwe. Biblijna kasza manna spadła z nieba raz. Nigdy więcej w ciągu następnych tysięcy lat.

Teolodzy i święte księgi nigdy nie używają słów “być może” coś się wydarzyło. Religijna “prawda” jest absolutnie pewna bez żadnej wątpliwości. To, że różne religie i sekty tej samej wiary uznają różne “prawdy” nie przeszkadza teologom i ludziom wierzącym w przekonaniu, że ich wersja jest prawdziwa.

Religijne i naukowe twierdzenia różnią się też stopniem ograniczeń. Prawa natury i logiki ograniczają naukowe hipotezy. Religia nie ma takich krepujących ograniczeń. Na przykład jedni teolodzy twierdzą, że Jezus był synem boga, inni że był prorokiem a jeszcze inni, że był charyzmatycznym rabinem .

Ta swoboda założeń spowodowała istnienie setek religii postulujących wzajemnie sprzeczne tezy. Na przykład dwie największe religie świata – islam i chrześcijaństwo nie mogą być równocześnie słuszne. Wiara w jedną z nich jest uzależniona od geografii i tego w co wierzyli rodzice wierzącego. Zmiana religii jest rzadka lub ściśle zakazana (np w islamie).

Końcowe uwagi

Ten esej nie jest nowym spojrzeniem na naukę i religie. Jest tylko skromnym szkicem dwóch różnych podejść do wiedzy o rzeczywistości. Opisane obserwacje odnoszą się tylko do trzech religii abrahamowych. Buddyzm, hinduizm i powstała w XX wieku pseudoreligia scientology wymagają innych opisów.

Pytanie dlaczego ludzie są religijni bez przekonujących

dowodów zasługuje na obszerniejszy esej. Ciekawym faktem jest szybkie szerzenie się islamu na całym świecie. Jednym z powodów jest upośledzenie muzułmanek, których funkcja w rodzinie ogranicza się najczęściej do rodzenia i pielęgnacji dzieci. W Europie kobiety kształcą się i pracują zawodowo co zmniejsza naturalny przyrost ludności. W Europie islam rośnie skutkiem emigracji i wyższej liczby urodzin w muzułmańskich rodzinach.